

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

Kollewijn's taalbeweging

toegelicht en verdedigd

DOOR

J. M. HOOGVLIET.

(Onze Nederlands'e spelling,

de jongste voorstellen tot wijziging daarvan en
allerlei, wat zich daaraan meer of minder
onmiddellijk aansluit.)

L

56

ZUTPHEN,
W. J. THIEME & Cie.
1893.

1893/9
2/1548

194256

Kollewijn's taalbeweging

toegelicht en verdedigd

DOOR

J. M. HOOGVLIET.

(Onze Nederlands'e spelling,

**de jongste voorstellen tot wijziging daarvan en
allerlei, wat zich daaraan meer of minder
onmiddellijk aansluit.)**

ZUTPHEN,
W. J. THIEME & Cie.
1893.

De schrijver dezer bladzijden is met hart en ziel voorstander van de Kollewijniaans'e beweging. Zijne beginselen wat betreft de zichtbare voorstelling der taal zijn dezelfde als die van Dr. Kollewijn. Sedert lang werden door hem veranderingen in die' zelfde' geest niet alleen voor onze, maar ook voor andere talen, met verlangen tegemoet gezien. Nu er eindelijk wat onze moedertaal betreft enige voorstellen in die' zin verschenen zijn, gevoelt hij zich van harte genegen die voorstellen, voor zō ver het ēnigszins mogelijk blijkt te zijn, aan te nemen en naar vermogen mede te werken om ze in ruimere' kring ingang te doen vinden. Wel is hij het geenszins in alle opzichten met Dr. Kollewijn of de kommissie waarin Dr. K. werkzaam was eens; er zijn ettelijke kwesties, die hij liefst op andere wijze beslist had gezien; vooral wat de uitgestrektheid, de kwantiteit der geleverde verbeteringen betreft, voelt hij zich niet voldaan. Toch acht hij het zeer gepast vóór alles deze beweging te begroeten met een woord van hulde en dank, voornamelijk aan 't adres van Dr. Kollewijn zelf, die, waar vele, zōals ondergetēkende, verbeteringen op dit gebied wens'ten, verlangden, begeerden en ook in stilte allerlei plannen opbouwden tot verbetering, geheel alleen de' grōtere' moed en de meerdere zelfstandigheid aan den dag legde om per-

soonlijk zich de zaak aan te trekken, de verantwoording op eigen rekening te nemen en zōdoende, in het belang der goede zaak, zich vrijwillig bloot te stellen aan alle onaangenaamheden, die aan de invoering van nieuwigheden op ēnig gebied onafscheidelijk schijnen verbonden te zijn. — Wat verder de tot dus ver geleverde verbeteringsvoorstellen betreft, het is de wens' van schrijver dezes, dat ze alle zō spoedig mogelijk in alle kringen, waar men in de regeling onzer schrijftaal belang stelt, ernstig en grondig overwogen en besproken zullen worden, dat daarna (liefst zō kort mogelijk na dato) indien de algemēne simpatie met deze beweging voldoende sterk en voldoende algemeen blijkt te zijn, het eenmaal voorgestelde door al de in die' tussentijd geworven voorstanders, met prijsgeving van bijkomende bezwaren op enkele punten, alle of bijna alle te samen voorlōpig zullen worden aangenomen, voorlōpig d. w. z. in afwachting van een latere meer ingrijpende, meer afdoende, meer volkomene verbetering, die over twintig of dertig jaren hoogst waarschijnlijk 't zij hier te lande, 't zij elders komen zal en die zeer mogelijk door verscheidene Europēs'e talen gelijktijdig zal worden aangenomen.

Wat ons zelve betreft, wij verklaren ruitelijk, dat, wanneer wij aan de spelling Kollwijn onze bijna onverdeelde instemming schenken, dit geenszins is, omdat naar onze mēning door deze verbetering het ideaal van doelmatigheid en juistheid zou worden ter zij gestreefd. Integendeel. Wij prijzen de nieuwste spelling alleen en uitsluitend bij gebrek aan beter. Ons verwijderd ideaal, een behoudens woordgrensbewaring streng regelmatig fonetis'e spelling, is door ons elders (in een artikel in het tijdschrift „Noord en Zuid") verklaard en verdedigd. Daar het ons echter voorkomt, dat op de

verwezenlijking van zulk een ideaal in de eerste 20—30 jaar in ieder geval niet de minste kans bestaat, achten wij het voorlōpig allermeeſt gewens't de Kollewijniaans'e plannen, omdat deze altans ēnigszins in die richting de' weg bereiden, met alle kracht te steunen en in de hand te werken.

In de laatstverlōpen maanden is reeds in verschillende bladen en tijdschriften het een en ander over het onderwerp aangemerkt, aan de ēne zijde b. v. door een veelvermogend voorstander als prof. Symons, aan de andere zijde ook door tegenstanders, waaronder o. a. de Heer den Hertog, redakteur van het Schoolblad te rekenen is.

De bezwaren nu, die door deze en andere bestrijders tegen de nieuwste spelling zijn aangevoerd, wens'en wij in de hier volgende regelen zō volledig mogelijk te bespreken en, voor zō ver ze ons nietig of ongeldig voorkomen, die nietigheid of ongeldigheid zō duidelijk mogelijk ook voor niet taalkundigen aan te tōnen.

Laat ons beginnen met het geven van ēnige bepalingen of definities, zonder welke het zeer bezwaarlijk, ja geheel onmogelijk is tot een helder inzicht van ~~de~~ elkanders mēningen en voorstellingen te geraken.

Spreektaal is de taal in die' vorm, waarin hij meest geschikt is tot (natuurlijk) mondeling onderhoud en daartoe dan ook geregeld dienst doet. De spreektaal is in verschillende gewesten meer of minder verschillend. Deze gewestelijke verschillen worden door de' tijd steeds geringer naarmate een natie zich meer en meer tot één geheel aaneensluit — geheel verdwijnen doen ze zelden of nooit. De

gewestelijke spreektaalen geven ieder weder op zijne beurt aanleiding tot een fijnere onderscheiding in verschillende plaatselijke spreektaalen en zō verder voortgaande kan men voor elke' kleinere' of nauwere' kring van samenleving steeds fijnere verdēlingen van spreektaal aanwijzen, volgens welke men tot familie-spreektaalen en eindelijk tot individuēle spreektaalen komt. De individuēle spreektaalen vormen de uiterste eindpunten der verdēling. Elk individu, hoezeer ook het vermogen bezittende om zich kunstmatig in allerlei gewijzigde spreektaalvormen uit te drukken, heeft niet meer dan één enkele (natuurlijke) individuēle spreektaal, zijn moedertaal in engere' zin.

Schrijftaal is de taal in die' vorm of vormen, waarin hij meest geschikt gevonden wordt tot gedachtenoverbrenging aan een grōter of kleiner aantal niet op één zelfde plaats verēnigde personen d. w. z. tot gedachtenoverbrenging door het schrift. De schrijftaal, in zijn wezen en oorsprong niet anders dan afbeelding van de spreektaal, vertoont daarbij een streven om de vele grōtere en kleinere verschillen tussen verschillende gewestelijke, plaatselijke en andere speciale spreektaalen zōveel mogelijk te vereffenen en te bemiddelen. Iedere schrijftaal is dus steeds min of meer kunstmatig of willekeurig. Wanneer zich een natie door grōtere toenadering van haar verschillende bestanddēlen meer en meer tot een geheel weet aaneen te sluiten wordt het in diezelfde reden meer en meer mogelijk door het afbeelden van de zich op deze wijze ontwikkelende gemeenschappelijke nationale spreektaal een insgelijks gemeenschappelijke nationale schrijftaal te winnen, die in telkens zōveel geringer mate door de bovenbeschreven nadēlige eigenschappen, kunstmatigheid en willekeurigheid, wordt ontsierd.

De spreektaal is in aard en wezen een zuiver natuurprodukt — de schrijftaal als afbeelding der spreektaal zou eveneens tot het gebied der natuurprodukten gerekend moeten worden, indien het niet een feit was, dat deze schrijftaal bijna altijd op de vorming ēner gemeenschappelijke spreektaal, die hij heet af te beelden, vooruit loopt, m. a. w. een afbeelding levert van iets, dat noch niet, altans noch niet zō volkomen bestaat.

Gesproken taal is iets anders dan spreektaal. Door de benaming gespr. taal worden alle vormen van mondelinge gedachtenoverbrenging, van welken aard dan ook, samengevat. Taal, die gesproken wordt onder welke omstandigheden dan ook, is gesproken taal, m. a. w. de gespr. taal kan geheel natuurlijk, gedeeltelijk natuurlijk en gedeeltelijk kunstmatig of ook wel geheel kunstmatig zijn.

Geschreven taal, de tegengestelde uitdrukking, omvat met even grōte algemeenheid alle verschillende vormen van gedachtenoverbrenging door het schrift.

N.B. Volgens bovenstaande bepalingen is het duidelijk, dat er 1° geschreven spreektaal en 2° gesproken schrijftaal kan bestaan. Geschr. spr. zijn b. v. de dialogen in hedendaags'e romans of nouvelles — en ook veelal de taal van brieven tussen vertrouwde vrienden gewisseld — gesproken schrijftaal hoort men geregeld 1° in leerredenen van de' kansel 2° in pleitredenen voor de balie en 3° bij tal van andere gelegenheden, overal waar men zich in debattēren, disputēren, in recitēren of deklamēren of andere dergelijke hōgere spreeksoorten oefent. In de zeer lezenswaardige brosjure van de' Heer den Hertog zijn enkele beschouwingen moeilijk te volgen, vooral doordat de benamingen schrijftaal en geschreven taal, spreektaal en gesproken taal daarin niet

altijd even duidelijk van elkander worden onderscheiden.

Eenheid en bestendigheid in de woordbeelden is de leus, waaronder b. v. de Heer den Hertog zijn protest tegen Kollewijn's hervorming verdedigt. Dat eenheid en bestendigheid in 't algemeen van onberekenbaar belang zijn zal niemand tegenspreken. Men bedenke echter dat zō het waar is, dat de geschreven taal begrippen en gedachten uitdrukt, dit alleen geschiedt naar het model en het voorschrift ēner gesprokene taal, die des noods kunstmatig of zelfs zuiver denkbeeldig zou kunnen zijn, maar in ieder geval als gesproken wordt gedacht, m. a. w. dat de geschrevene taal niet bij machte is die gedachten en begrippen anders af te beelden dan door bemiddeling der klanken, waaruit de gesprokene taal is samengesteld. (*) Er is dus voor een zuivere en volkomene gedachtenafbeelding in het schrift geen hōger ideaal te bereiken dan een zuivere en volkomene afbeelding der klanken.

Eenheid en bestendigheid in de afbeelding is ook ons ideaal. Maar de mogelijkheid tot het bereiken van zulk een eenheid zien wij enkel en uitsluitend in een betere

(*) Een merkwaardige uitzondering op deze' algemene' regel — zuiver abstracte begrippen van hoeveelheid, maat of afstand, ontdaan van alles wat mens'eljke beschouwing of begripsvorming is, kunnen onmiddellijk in schrift worden afgebeeld zonder bemiddelende afbeelding van klanken. Zo kan b. v. twee pond geschreven worden 2 $\overline{\text{p}}$, vier gulden door f4, zeventien minuten over achten door 8¹⁷ enz. — Het kan zijn nut hebben hierbij in 't voorbijgaan aan te merken, dat de praktis'e bruikbaarheid ener zogenaamde „kunstmatige wereldtaal“ op overeenkomstige wijze beperkt is tot dezelfde bovenvermelde zuiver rekenkunstige bepalingen endus geheel op nul wordt teruggebracht door de overweging, dat juist voor die soort van bepalingen de internationale, van verschil in taal onafhankelijke, uitdrukkingwijze reeds sedert eeuwen bestaat en in functie is.

en meer nauwkeurige toepassing der afzonderlijke klankbeelden. Zonder een volledig alfabet en een zuiver regelmatige toepassing daarvan, zien wij in de woorden eenheid en bestendigheid eenvoudig ... woorden en niets meer.

Een min of meer ongewone spelling geeft aanleiding tot misverstand, en maakt op de lezer een wonderlijke, zelfs enigszins terugstuitende' indruk. — Wat het eerste bezwaar betreft, het is de taak van de nieuwe spelling de kans op misverstand zō veel mogelijk buiten te sluiten. De jongste spellingkommissie heeft dit dan ook over 't algemeen wel degelijk gedaan; waar zij het niet gedaan heeft, kan door het bijvoegen van een enkel duidelijk kenbaar onderscheidstēkentje aan een letter ook deze geringe kans op misverstand geheel worden weggenomen.

Het tweede bezwaar is van dien aard, dat het nimmer door enige hervorming op dit gebied volkomen kan vermeden worden. De gedachte aan de praktis'e voordelen en tevens het waardērend besef van de juistheid en waarheid in het streven der hervormers moet langzaam aan dat vreemde en ongezellige aan de nieuwe en ongewone schrijfwijzen verbonden doen verminderen en uitsterven.

Onderwijzers in de kunst van lezen en schrijven hebben belang bij eenheid en bestendigheid — volkomen waar, maar die eenheid en bestendigheid is juist hier vooral enkel en uitsluitend die soort van eenheid, die in zuiver regelmatige toepassing der verschillende klankbeelden bestaat — dit argument van onze tegenstanders wordt dus met dezelfde woorden een argument vóór onze zaak.

Fonetis' schrift is met de gewens'te bestendigheid geheel in strijd. — Integendeel. Wanneer men het woord bestendigheid hier opvat in de' zin,

waarin het hier redelijk dient te worden opgevat, dan is juist fonetis' schrift, mits voorzichtig en oordeelkundig naar de gemiddelde beschaafde uitspraak overde gehele natie geregeld, het allerbeste middel om die gewens'te bestendigheid te handhaven en te bevestigen. — En tot de verwezenlijking van dat ideaal baant de Kollé-wijns'e spelling voorzichtig en langzaam de' weg.

Het gemak der lezers is van meer belang dan het gemak der schrijvers. Wanneer de regeling van de zichtbare voorstelling der taal meer en meer tot zijn ideaal nadert, wordt hoe langer hoe meer de indēling der geschreven taal in tēkens parallel met die der gesproken taal in afzonderlijke klankelēmenten. Het gemak van lezers en schrijvers moet dus ook, hoe meer dit ideaal benaderd wordt, steeds meer en meer samenvallen. — In afwachting daarvan komt het ons daarom ook nu reeds minder wens'elijk en minder doelmatig voor, die beide belangen, die bij betere regeling geheel tot elkander moeten komen, als elkanders tegenstellingen of als strijdende' beginselen te laten optreden.

De schriftregeling van het Nederlands' is een model van eenheid in vergelijking met de spelling van het Frans', het Duits' en het Engels'. — Voor het Frans' en meer noch voor het Engels' erkennen wij dit als volkomen waar, voor het Duits' moeten we het, vooral na de nieuwe regeling met weglating der h's enz., bepaald tegenspreken.

Gebrekkige toestanden van het lager onderwijs, te korte duur, te grōte klassen, verkeerde methode enz. enz. zijn voldoende verklaring voor de moeielijkheden, die de Nederlands'e spelling voor zōvele Nederlanders heeft. Een enkele voor ons gevoel zwaarwichtige vraag

moet ons hier van het hart. Wanneer een onderwerp van studie zō innig onbeduidend, zō nietig en waardeloos als kwesties van spelling in die mate beslag legt op het algemeen, volledig onderwijs, dat speciaal voor die enkele zaak 1° de duur van het onderwijs verlengd 2° de klassen in onderdelen gesplitst en 3° noch meer andere bezwaarvolle en kostbare maatregelen genomen moeten worden, is dit niet het allermeest afdoend bewijs, dat de spelling door ons tot heden gevolgd een „moeielijke” of wat geheel hetzelfde is, een onware en onnatuurlijke spelling te noemen is?!?

De e en o spelling.

Het wegvallen der onderscheiding tussen opene *e* en *ee* en tussen opene *o* en *oo* moet op zich zelf beschouwd stellig een verbetering hēten. Voor de *o* zou men als bezwaar kunnen aanvoeren, dat in sommige dēlen van ons land (b. v. het Zuid-Oosten van Zuid-Holland) ook de beschaafde, niet dialektis' sprekende bevolking de dubbele *oo* in het spreken door een brēdere uitspraak van de enkele *o* onderscheidt. Doch daartegenover staat het feit, dat door verreweg het grootste deel der beschaafde natie het verschil tussen *o* en *oo* niet opgemerkt en niet in acht genomen wordt. — Het gaat niet aan de gehēle natie ter wille ēner zeer kleine minderheid te dwingen een verschil in uitspraak in het schrift af te beelden, dat in werkelijkheid niet voor haar bestaat. Zelfs als de getalsverhouding der beide partijen omgekeerd was, zou noch een voorstel tot gelijkstelling der beide klanken in de gemeenschap-

pelijke schrijftaal recht van bestaan hebben, daar de last en hinder aan beide zijden geenszins gelijk staat. Verschil in schrijfwijze te moeten maken waar men geen verschil in uitspraak hoort is zeer lastig en hinderlijk, daar het telkens navraag of opzoeken nōdig maakt. Omgekeerd is gelijk spellen wat men ēnigszins, niet eens bijzonder sterk, verschillend hoort een betrekkelijk zeer gemakkelijk iets, waartoe een enkel voorschrift voor eens en de wens' om het op te volgen voldoende zijn. Intussen, wil de bevolking der bovenbedoelde streken deze in hunne spreektaal bestaande onderscheiding niet prijs geven, dan bestaat noch een zeer gemakkelijk middel om die onderscheiding te blijven huldigen en toch met de nieuwste spelling mee te gaan. Men schrijve één enkele *o* in plaats van twee, gelijk de Kollèwijnianen willen, maar met een waterpaslijntje (·) boven de letter als algemeen aangenomen tēken voor twee verschillende hier samenvallende doeleinden, nl. 1° lengtetēken voor vokalen 2° merk van verdubbeling voor een willekeurig lettertēken. Dit waterpaslijntje zal bij 't lezen niemand hinderen, bij het schrijven kan men het geheel naar goedvinden bijvoegen of weglaten. Waar dubbelzinnigheid mogelijk is, kan het ook meer algemeen door de schrijvende natie worden aangenomen, zōdat bezwaren of moeilijkheden dan niet meer bestaan.

Wat de *e*-kwestie betreft, voor de gelijkstelling van opene *e* aan opene *ee* is er geen wezenlijk, op de beschaafde uitspraak gegrondvest bezwaar. Er bestaat echter een ander onwezenlijk, maar schijnbaar zeer overwegend bezwaar in het feit, dat het lettertēken *e* tevens dienen moet tot weergeving van de zōgenaamde stomme of toonlōze *e* in de, verzamelen, vader enz. — Onwezenlijk noemen we het bezwaar omdat het niet

gegrond is op ēnig taalkundig feit, maar alleen op noch een tweede door en door onlogis' door niets gewettigd gebruik in de geschreven taal, nl. de gelijkstelling in het schrift van niet minder dan drie totaal verschillende klanken zōals de drie vokalen in een woord als **betweter**, **kentēken** enz. ongetwijfeld zijn. Dat één lettertēken zonder onderscheidingsmerk voor die drie verschillende klanken te weinig is, behoeft niet nader te worden aangetoond. Een eenvoudig, afdoend middel tot wering van misverstand ligt onmiddellijk voor de hand. In plaats van *e* schrijve men overal met een klein waterpaslijntje boven de letter *e* in al die gevallen waar voor onduidelijkheid of verwarring ēnig het minste gevaar mocht bestaan. — De samenvalling van dubbelgangers met *e* en *ee*, die tegen de eenletterige *e*-spelling als een berg van bezwaren wordt aangevoerd, zōals van kantelen en kanteelen van krakelingen en krakeelingen, van bedelen en bedeelen enz. enz. kan alleen door dat enkele, onnōzele waterpaslijntje geheel volledig en zonder de minste moeielijkheid worden vermeden. Dat tēkentje zal men van zelf (evenals boven de *o*) overal schrijven waar het werkelijk nōdig is; in alle overige gevallen moge men het geheel naar willekeur bijvoegen of weglaten. Deze kleine mate van persoonlijke onafhankelijkheid zullen Dr. Kollwijn cum suis ongetwijfeld wel aan hunne volgelingen willen toestaan.

Van het gemak, dat vele onderwijzers van de nieuwe spelling voor het aanvankelijk lees- en onderwijs verwachtten (zij wens'ten de dubbele vokaalspelling in alle opene lettergrepen) is bij deze regeling niets gekomen. 't Is volkomen waar, dat gelijkheid in spelling tussen opene en geslotene klinkers in 't algemeen verkeerd, on-

gewettigd en ondoelmatig is, doch dit verwijt geldt onze spelling in 't algemeen, geenszins de nieuwste spelling in 'tbizonder. Voor jonge kinderen, die hun eerste leesonderwijs ontvangen is dit bezwaar natuurlijkerwijze (doordat zij noch niet zōals wij door een jarenlange sleur in het onjuiste en gebrekkige hebben leren berusten) tienmaal zō hinderlijk als voor ons volwassene. 't Is dus zeer te begrijpen dat vooral H. H. Onderwijzers van lagere scholen hier hebben geklaagd en dat zij naar een praktis' hulpmiddel om dit bezwaar te boven te komen verlangend hebben uitgezien. Of echter een standvastige dubbelvokalis'e schrijfwijze voor alle opene klinkers, tot dit doeleinde het meest geschikte middel is, mēnen we te mogen betwijfelen. Ten eerste nl is het langdradig en daardoor onpraktis' te schrijven: Aameeriekaa, sjookoolaa enz, ten tweede is het onjuist en onwaar, want wie hoort werkelijk twee achtereenvolgende gelijke klinken in de' klank van een enkele volkomen vokaal?

— Een allezins bevredigende en daarbij uitnemend praktis'e oplossing ligt ook hier onmiddellijk voor de hand. In alle werkjes voor het leesonderwijs bestemd merke men eenvoudig alle opene vokalen *zonder uitzondering* met het *waterpaslijntje* (—) en schrijve dus b. v. ā-mē-rī-kā, sjō-kō-lā enz. Wanneer de leerling wat verder gevorderd is, kan hij van het grootste deel van die waterpaslijntjes als 't ware worden „gespeend” (waarbij we stilzwijgend aannemen, dat ook in de schrijftaal der volwassene de dubbelvokalis'e schrijfwijzen voor opene klinkers inmiddels geheel zijn afgeschafte). — Dat men in leesboekjes voor jonge kinderen hulptēkens gebruikt, die in de boeken voor volwassenen ontbreken, wanneer een praktis' belang dit nōdig maakt, zal wel niemand ernstig kwalijk nemen.

Zō ja, dan zouden ook de algemeen gangbare streepjes tot afscheiding der lettergrepen moeten worden afgeschaft.

De schrijfwijze ie.

Op dit punt zijn wij voor ons iets minder geneigd de Kollèwijnianen gelijk te geven dan in verreweg de meeste der overige kwestiën. Het grōte bezwaar is hier dit, dat ie voor lange of volkomene i op zich zelf (ook binnenin een lettergreep als lief) een ongerijmde, door niets te verdedigen schrijfwijze is. Nu kan men zeggen: „Dit is nu eenmaal sedert eeuwen zō. We zijn er door en door aan gewend”. — Alles toegegeven. Zelfs kan men bovendien noch deze schrijfwijze dekken door het voorbeeld van twee andere Europēs'e talen, het Engels' en het Duits', wier spellingen beide aan hetzelfde euvel mank gaan (der Brief, the grief) — Doch nu gaat de nieuwe spelling deze traditionēle ongerijmdheid buiten zijn traditionēle grenzen uitbreiden. Dit is een bedenkelijk iets, wat voor menigeen, die overigens niet voor een kleintje vervaard is, te sterk zal zijn, vrēzen we. Lief en vriezen hindert niemand omdat het eenmaal zō is en om zō te zeggen altijd zō geweest is, maar prakties en tietel hinderen hoogstwaarschijnlijk bijna iedereen, omdat hier dezelfde onredelijke letterverbinding zich voordoet ontbloomt van de' machtige' steun der gewoonte en der traditie. — Wanneer wij dan ook ons bereid verklaren ook in dit opzicht met Dr. Kollèwijn en met de kommissie mee te gaan, dan geschiedt dit uitsluitend in 't belang der eendrachtige samenwerking over 't geheel, een onmisbare voorwaarde voor de bereiking van elke nuttige hervorming welke dan ook. Wilde men ons persoon-

lijk naar ons oordeel vragen in deze kwestie, we zouden *i* en *ie* beide geheel willen laten zōals tot noch toe. Dat de kommissie anders besliste, zal wel hoofdzakelijk geweest zijn ter wille der adjektieven op *-isch*, doch deze moeielijkheid kan worden weggenomen door met het kommatje te schrijven: *praktis'*, *Russis'* enz.

Stomme letters.

In dit opzicht zij wij het met de spellingkommissie geheel eens — Als overgangsmaatregel zouden we wens'en, dat in de' eerste' tijd noch voorlōpig een afkappingstēkentje (') op de plaats van de verbannen letter zou worden tussengevoegd, b. v. *t'ans*, *mens'*, *er't* enz. — Doch wanneer het ook zonder die weglatingstēkens mogelijk blijkt de afschaffing der stomme letters te verwezenlijken, dan hebben wij voor ons daartegen niet het geringste bezwaar.

In plaats van *thuis* zouden we eveneens gaarne schrijven *t'uis*. We begrijpen echter zeer goed, waarom de kommissie in laatstgenoemd woord de *h* heeft willen behouden. De afleiding namelijk (*t'uis* = *te-huis*) is, ook voor den geheel oningewijde, volkomen duidelijk, terwijl afleidingen als *tans* van *te hande* enz. uitsluitend aan geleerden of liefhebbers van taalstudie bekend zijn.

Wat het bezwaar is tegen *tee* in pl. v. *thee*, is ons niet helder. Dat keukenmeiden dit woord juist speciaal met *h* schrijven was ons niet bekend. Indien het een feit is, vindt het waarschijnlijk zijn verklaring in de eenvoudige omstandigheid, dat dit woord met zō grōte letters op *tee*

trommeltjes en teebusjes geschilderd pleegt te staan. — Overigens is voor het behoud van die h, die N.B. in geen enkele Europes'e taal wordt uitgesproken (de Russen zeggen tsjaj 't geen, naar we mēnen vernomen te hebben, vrij dicht nadert tot de' oorspronkelijke' Sjinēs'e' vorm van het woord) en door vele volken, de Engels'en, Italianen, Spanjaarden, volgens de nieuwe Duits'e schriftregeling ook de Duits'ers, eveneens zonder h geschreven wordt, al zeer weinig te zeggen.

Ook wat er't betreft, kunnen wij de bestrijders der nieuwe spelling, volstrekt geen gelijk geven. De min of meer lijzige uitspraak erret(*) i. pl. v. ert is ons persoonlijk niet bekend, maar ook wanneer men aannam, dat erret de meest gewone uitspraak was, dan zou dit noch voor het handhaven der w in de spelling zeer weinig afdoen. Wanneer men eenvoudig met gebruik van het weglatingstēkentje in plaats van de w er't gaat schrijven, komt men ook deze tweede uitspraak erret tamelijk nabij. Bovendien wijzen we op de Skandinavīs'e talen, die de' oorspronkelijke' w-klank in dit woord (Lat. erwo- Gr. orobo- of ereb(inth)o-) reeds sedert lang niet alleen in uitspraak maar ook in schrijfwijze hebben vaarwel gezegd (De. aert, Zw. ärt uitspraak beide bijna volkomen = ert) We behoeven ons dus in geen enkel opzicht over deze uitvalling in onze taal te schamen.

besje (oudje) verleidt tot *nesje* en *vesje* i. pl. v. *nestje* en *vestje* — Naar 't ons voorkomt is dit niet meer dan een „lichte en geringe verleiding, die welhaast voorbijgaat". *besje* is weliswaar oorspronkelijk verkortingsterm voor *best(emoêr)tje* (= grootmoedertje) en heeft dus etimologis' bekeken recht op zijn t. De afleiding echter is geenszins algemeen onder de natie verspreid, terwijl bij

(*) Schoolblad.

nestje en vestje iedereen natuurlijkerwijze aan de grondwoorden nest en vest moet denken. Dit is trouwens niet de enige grond om hier verschil te maken. Ook de uitspraak werkt hier mede en dit wel onder de' invloed van het bewustzijn van de afleiding. De uitspraak van nestje en vestje ofschoon niet nauwkeurig door de letters t en j uitgedrukt, is evenmin volkomen dezelfde als die van mesje of flesje. De tj is een zeer eigenaardige, op zich zelf staande klank, duidelijker en vollediger waar te nemen in woorden als Jantje of paardje, min of meer herinnerende aan de' palataalklank in Engels' en Italiaans', die' wij door tsj plegen te benaderen, maar belangrijk zwakker dan deze. In mesje of flesje is van die' klank niets te ontdekken.

Zal men ooit algemeen *Pasen* schrijven of *opgehesen* of *een hese stem*? *Pusen*? Waarom niet? Volstrekt geen bezwaar. *opgehesen*? *een hese stem*? Deze laatste vormen vragen, naar ons voorkomt, de bijvoeging van het meervermeld waterpaslijntje boven de e, dus *opgehēsen*, *hēse*.

de afleidingsuitgang *sch*. Reeds in een vroeger opstel (*) hebben wij ons gevoelen geuit, dat de eenvoudige weglating van de ch in deze' uitgang ons zeer bezwaarlijk voorkomt, vooral met het oog op de volk- en taalaanduidende adjektieven als Fransch, Duitsch Russisch, Zweedsch enz. en verder op Grieks'-Latijns'e kunsttermen (in 't oorspronkelijk uitgaande op -iko- en in verband hiermede ook in 't Frans' en Engels' meestal -ique en ic tot uitgang hebbende) zōals filozofis', aristokratis', apodiktis' enz. — De uitgang —s(ch) —is(ch) is om zō te spreken een kosmopolitis'e (wereldburgerlijke) uitgang. Een groot deel van de adjektieven

(*) Vragen van den Dag, Maart 1893. Onze nieuwste spelling.

met die' uitgang gevormd wekt bij de beschaafde, grōten-deels vreemde talen beoefenende bevolking van ons land onmiddellijk de voorstelling op van een bijna volkomen gelijkkluidend adjektief in een vreemde taal, waarmee het in de gedachte van beschaafde sprekers en schrijvenden als 't ware één geworden is. Om die reden kwam het ons voor, dat, alt'ans in de' eerste' tijd zeker, de weglating van de ch bizonder weinig kansen heeft om door de beschaafde bevolking algemeen te worden aangenomen en dat het daarom voor 't allerminst wens'elijk is, deze zeer diep ingrijpende vereenvoudiging door de invoeging van een eenvoudig weglatingstēken, een 'ēnigermate te temperen, dus aards', groots', rechts', Frans', Duits', Russis', filozofis', aristokratis', enz. — Merkwaardig is voor de geschiedenis van deze bepaalde uitslijting in onze taal, dat hij niet, zōals de meeste andere, tevens in andere verwante talen is opgetreden. De Duits'ers nl. zeggen isj, de Engels'en -sj isj, de Friezen (*), Denen en Zweden -sk, -isk, de Russen en Polen -ski. In de volkomene wegwerping van de' oorspronkelijke' k-klank staan wij Nederlanders geheel alleen. Dat dit intussen geen reden mag zijn om al deze woorden twee letters langer te schrijven dan ze werkelijk in natura zijn, geven we volkomen toe. Slechts een enkel vlug daarneer geworpen kommatje blijve alt'ans noch voor ēnige' tijd als 't ware een eenvoudig gedenktēken op het graf van de ch.

noch en kruid.

Wat deze kwestie betreft hebben we geen bepaalde overtuiging. Kon men de'zelfde' regel meer algemeen in-

(*) In 't Fries' vindt men Frys, Engels, naast Fryske, Engelske.

voeren en alle g's, b's en d's aan 't einde van woorden of woordvormen op ch, p en t gaan schrijven volgens de uitspraak, dan zouden wij zulk een verandering van gans'er harte toejuichen. Daar we echter met de commissie geloven, dat de laatstgenoomde diep ingrijpende vervorming voorlöpig zeer weinig kans op aanneming heeft, zien we in een alleenstaande onbeduidende wijziging in diezelfde richting betrekkelijk weinig heil. Gaarne schrijven we hier met Kollewijn wel is waar, maar even gaarne vooralsnoch met de Vr. en te W. — kruid in plaats van kruit is een verandering in tegenovergestelde' zin, waarvoor we dus in zō ver juist minder simpatie zouden gevoelen, doch de overweging, dat kruit (buskruid) in oorsprong en wezen hetzelfde woord is als kruid (plant) gevoegd bij het onlōchenbare feit, dat in uitspraak de beide woorden volkomen aan elkander gelijk zijn, komt ons beslissend voor.

de n als verbindingsletter.

Met kracht wens'en we hier de voorstellen der commissie te verdedigen. Men schrijve de n in samenstellingen alleen daar, waar hij in de beschaafde uitspraak gehoord wordt. — „Maar gaat dat maar zoo?” klinkt de stem van den heer den Hertog. „Moet er geen onderscheiding gemaakt worden tussen de n als welluidendheidsletter, als genitiefteken en als meervoudstēken?” In de eerste plaats komt ons de uitdrukking welluidendheidsletter hier zeer vreemd voor. Daargelaten het feit, dat er eigenlijk gezegd nimmer in enige taal ter wereld een letter voor de welluidendheid wordt ingeschoven (wel voor het gemak der spraakorganen, dit is iets anders) is de term welluidendheidsletter toch wat ekstra dwaas voor een letter, die in 't geheel niet wordt uitgespro-

ken. — Wat verder de drievoudige splitsing betreft, wij voelen er slechts zeer weinig voor. De taalgenius heeft blijkbaar voor deze onderscheiding geen eerbied gehad, daar hij in alle drie de gevallen gelijkelijk de letter *n* heeft laten uitvallen. Het schrijven nu van deze letter *n* in het midden van een woord, waar hij nimmer in ongedwongen spreektaal gehoord wordt, schijnt ons eerlijk gezegd een grôte willekeurigheid te zijn. 't Is weliswaar een klankregel in onze taal, dat aan 't eind van een woordvorm de *n*, die door een toonlōze *e* wordt voorafgegaan (wanneer hij niet tot een ondeelbare' woordstam behoort zōals in *degen*, *regen*) in vele gevallen, vooral in de spraak der Westelijke provinciën, onhoorbaar wordt. De klankregel is zōals alle andere gegrond op het gemak der spraakorganen, aan welke het meer inspanning kost steven en leven te zeggen dan *steve'* en *leve'* enz. — Zulk een klankregel is echter voor het midden der woorden niet aan te wijzen, vooral niet waar de *n* tussen twee klinkers staat. Zonder de minste moeielijkheid zeggen we b. v. *eigenaardig*, *tēkenachtig*, *serenade*. Geen sterveling kwam ooit op het denkbeeld hiervan *eige-aardig*, *tēke-achtig*, *sereade* te maken. — Vóór medeklinkers bijna even streng: tegenstrijdig, grōtendeels, tēkendoos, bovenste, levende zonder ēnig bezwaar of neiging tot uitwerking.

Maar nu de verbindings-*n*. — 't Is eenvoudig een feit, dat deze *n* in verreweg de meeste woorden volkomen onhoorbaar is geworden: *eendeēi*, *hondenhok*, *slakkehuis*, *brievebesteller* enz. Als toepassing van een klankregel mag dit verschijnsel blijkens het bovenstaande niet worden beschouwd. Er blijft niet over, dan een werkelijke taalregel aan te nemen in engere' zin, een woordvormingsregel,

door de beschrijvers van onze spraakkunst tot dus ver miskend, nl. deze, dat in het jongste tijdperk onzer taal de enkele toonlōze *e* voor verschillende soorten van samenstellingen de vaste, algemeen gangbare verbindingsletter geworden is, terwijl de *n* als zōdanig, alt'ans voor 't grootste gedeelte zijner functie, is afgetreden. — Ziedaar in korte woorden de eenvoudige waarheid. Al de door onze bestrijders als schrikbeelden aangehaalde voorbeelden, zōals 's Graveland, 's Gravezande, Prinsehage, Lievevrouweparochie — leeuwehok, apekuren, insektepoeder, lippepommade enz. hebben dan ook voor onze ōgen niets schrikwekkends of terugstōtends. — Intussen zou men wellicht ook hier, vooral in die gevallen, waar men zeer duidelijk een meervoudsvorm in de samenstelling opmerkt, wel doen de weggelaten *n* voorlōpig noch door de tussenvoeging van een merktēken (het meervermelde weglatingstēken ') te blijven aanduiden en duste schrijven brieve'besteller, insekte'poeder enz.

Het weglaten van de verbindende *s* waar hij door de werking van een tot het volgende woordbestanddeel behōrende tweede *s* (handel(s)school, koopman(s)stand) onhoorbaar wordt, heeft minder onze instemming. In ieder geval achten wij in die gevallen, waar de genitief-*s*, schoon niet gehoord, volkomen duidelijk gevoeld wordt, de toevoeging van het weglatingstēkentje ' hier bepaald onmisbaar: koopman'sstand, stad'schouwburg enz. De opmerking van den Heer den Hertog dat men op gelijke gronden ook in woorden als toetssteen en eveneens in woorden als handelszaak een letter zou moeten weglaten, schijnt ons juist.

Bastaardwoorden.

Naar aanleiding van het voorstel om *ph* (in woorden van Grieks'e' oorsprong) te vervangen door de eenvoudige, natuurlijke *f*, wordt opgemerkt, dat woorden als lithografie, typografie, xylografie, anthropomorf, anthropofaag en tyfeuse (koortsen) nevens fysica, op die wijze gespeld, wanvormen zijn. Deze opmerking schijnt ons volkomen juist, doch het komt ons voor, dat er niet het minste bezwaar bestaat de spelling dezer woorden ook meer radikaal te hervormen en te schrijven: litografie, tipografie, xilografie, antropomorf, antropofaag, tifeuze (koortsen), en fizika. (De *x* is onschadelijk weeldeartikel, daar hij nooit iets anders uitdrukt dan *ks*, en kan daarom o. i. gerust behouden blijven). De schrijfwijzen *i i. pl. v. y* en *t i. pl. v. th* zijn beide door de Spanjaarden, Portugezen en Italianen in deze zelfde soort van woorden (gelijk ook de *f* in *pl. v. ph*) sedert lang ingevoerd. (*) — „grafiese voorstelling” of „grafologische karakterschets” komt ook ons onverkwikkelijk voor. — Volgens het vroeger meegedeelde is de door ons gewens'te spelling van die woorden grafis'e en grafologise.

VERBUIGING.

Vershil tussen spreektaal en schrijftaal is een verschijnsel, dat, zōals te recht van vele zijden is aangemerkt, zich niet alleen bij ons maar eveneens bij elke andere natie voordoet. Dit verschil bestaat in de eerste plaats hierin, dat voor een schriftelijke mededēling geregeld meer tijd beschikbaar is dan voor een mondelinge. Zōdoende komt men er van zelf toe zich op schrift

(*) Ook de Zweden (en Denen) kunnen ons leren. Zw. *buljong*, *kotiljong*, *bukett*, *toalett*, *distans*, *filosofi*, *Adjö* enz.

vollediger, duidelijker en nauwkeuriger uit te drukken dan men bij het spreken gewoon is. Door het langere nadenken wordt men van zelf op allerlei bijkomende omstandigheden of bijzondere beperkingen in hetgeen men zeggen wil opmerkzaam gemaakt, welke uitsluitend in deze' vorm van gedachtenuiting alle gelijktijdig met de hoofdgedachte kunnen worden meegedeeld. Van daar dat over 't algemeen genomen de volzinnen in de schrijftaal aanmerkelijk langer plegen te worden dan die in de spreektaal. Bovendien geeft de zucht tot fijnere, meer nauwkeurige begripsbepaling aanleiding tot het gebruik van een grōter aantal afwisselende sinoniem termen, waardoor de fijnere schakeringen der voorstellingen nauwkeuriger dan in de spreektaal geschieden kan worden onderscheiden en weergegeven. De hiertoe benōdigde extra-voorraad van woorden wordt geleverd 1° door middel van afleiding en samenstelling uit in de spreektaal aanwezige bestanddēlen en 2° door ontlēning van woorden *a* uit de naastbijliggende vroegere tijdperken der taal, *b* somtijds uit andere dialekten van dezelfde taal of ook wel *c* uit de talen van vreemde natiën. — Al het bovenstaande is toepasselijk op het verschil tussen spreek- en schrijftaal geheel in 't algemeen d. w. z. bij elke willekeurige natie. — Dat echter bij ons Nederlanders dit verschil geheel overeenkomstig zou zijn met dat in andere talen, kunnen we volstrekt niet toegeven. Bij de Frans'en, Engels'en, Russen enz. is, volgens de algemene schets door ons boven gegeven, de schrijftaal hoofdzakelijk slechts in zijne samenstelling of opbouw maar niet in zijn eerste, onmisbare grondbestanddēlen van de spreektaal onderscheiden. Bij ons is het anders, bij ons strekt zich wel degelijk het verschil tot de allereenvoudigste grondbestanddēlen uit.

Lange lijsten kunnen worden opgemaakt van grondwoorden in paren, waarvan telkens het \bar{e} ne woord alleen in de schrijftaal, het andere uitsluitend in de spreektaal voorkomt. En onder de woorden, die op die lijsten zouden moeten worden geplaatst, komen er verscheidene voor, die buiten \bar{e} nige' redelijke' twijfel tot de allereenvoudigste grondbestanddelen der taal te rekenen zijn. Z \bar{o} heeft men onder de substantieven knaap in de schrijftaal naast jongen in de spreektaal, zwijn in de schrijftaal naast varken in de spreektaal, onder de adjektieven schoon in de schrijftaal naast mooi in de spreektaal, gereed in de schrijftaal naast klaar in de spreektaal, onder de werkwoorden ontvangen in de schrijftaal naast krijgen in de spreektaal, w \bar{e} nen en schreien in de schrijftaal naast huilen in de spreektaal, werpen in de schrijftaal naast gooien in de spreektaal, vr \bar{e} zen in de schrijftaal naast bang zijn in de spreektaal, onder de adverbia heden in de schrijftaal naast van daag in de spreektaal, zeer in de schr. naast heel in de spr., reeds in de schr., naast al in de spr., onder de voegwoorden ofschoon in de schrijftaal naast al ... ook in de spreektaal, indien in de schr. naast a(l)s in de spreektaal, daar hij ... in de sch. naast omdat-i in de spreektaal (*), onder de voornaamwoorden gij in de schrijftaal naast jij en U in de spreektaal, gene in de spreektaal naast die-daar in de spreektaal — enz. enz., alles onderscheidingen, die, daar de \bar{e} ne term telkens eenvoudig de andere vervangt, voor sinonimieke benadering der begrippen van niet de minste waarde zijn en dus in z \bar{o} ver zonder schade voor de taal gemist zouden kunnen worden. (*)

(*) Verscheidene van deze kwestieën zijn, naar ik verneem, reeds vroeger, in het tijdschrift *Taal en Letteren* door den Heer Dr. Buitrust Hettema en andere uitvoerig besproken.

Vraagt men naar de verklaring van dit merkwaardig verschijnsel, dan is naar ons persoonlijk inzicht geen betere te vinden dan deze, dat in het begin der zestiende eeuw, toen de Noord-Nederlands'e litteratuur begon op te komen terwijl de Zuid-Nederlands'e reeds ēnige eeuwen van bloei achter de' rug had, de schrijvers van deze gewesten de Zuid-Nederlands'e modellen niet alleen wat stof en behandeling maar ook gedeeltelijk wat taal en uitdrukking betreft hebben nagebootst, dat dit gebruik, door tijdsverloop gewettigd en van het ēne geslacht aan het andere overgeleverd, is blijven voortbestaan ook in later tijden toen er reeds lang geen sprake meer was van navolging der Vlamingen in onze litteratuur. Is deze onderstelling juist, dan zou daaruit volgen, dat wij noch altijd (alt'ans gedeeltelijk) ofschoon zuiver Noord-Nederlands' sprekende, Zuid-Nederlands' schrijven.

De geslachtsonderscheiding.

In ons opstel in de Vragen van den Dag hebben we meegedeeld, welke aanvullingen en wijzigingen ons in de stellingen der kommissie nōdig schenen. De voorstelling „gemengd geslacht” is naar ons gevoelen onjuist; die term zou alleen te verdedigen zijn indien de wezens of zaken door de bedoelde woorden omschreven in verschillend verband verschillend opgevat werden in dier voege, dat men ze in het ēne geval tot een mannelijke, in het andere tot een vrouwelijke kategorie van wezens of zaken te rangschikken had. Van zulk een verschil van opvatting is echter in 't geheel geen sprake. (*) Doch met

*) Voor de niet neutere stofnamen geven we het bestaan van zulk een gemengd geslacht gedeeltelijk toe, nl. voorzōver betreft de geslachtswisseling tuse'n onderwerpsgeslacht en voorwerpsgeslacht. b. v.: Hij is goed die wijn. Waar heb je ze gekocht? (Dr. Buitenrust Hettema.)

deze opmerking is het geenszins onze bedoeling op de juistheid der feiten zōals deze door de commissie worden aangehaald iets af te dingen. Het is waar, dat men bij de aanduiding van verreweg de meeste zōgenaamd vrouwelijke wezen en zaken in de spreektaal geregeld hij, hem zegt in plaats van zij, haar. Het is ook waar, dat de Genitiefvorm der in onze schrijftaal zelfs in de tamelijk gemeenzame, te veelvuldig voorkomt dan dat wij hem gemakkelijk op eens zouden kunnen missen. Dat de vorm der behalve vóór de (zōgenaamd) vrouwelijke ook vrij dikwijls zelfs bij goede schrijvers vóór (zōgenaamd) mannelijke woorden wordt aangetroffen is eveneens een feit. Vbb. Men zegt „Die verbeelding (vrouwelijk woord)! Hij is erger dan de derden-daags'e koors!” maar men zegt tevens of schrijft alt'ans veelvuldig: „de macht der verbeelding.” Men zegt: „Die voortdurende angst (mannelijk woord.) Hij maakt iemand dol”, terwijl men evenzeer (in losse en vrije schrijfrant) lichtelijk zal neerschrijven: „de gevolgen der angst”. — Bewijzen nu echter deze feiten, dat de woorden verbeelding en angst (en met deze verreweg de meeste woorden der taal) een gemengd geslacht bezitten m. a. w. in het ēne geval mannelijk, in het andere vrouwelijk genomen worden. O. i. in gēnen dēle. Er beslaat eenvoudig in onze schrijftaal een oratoris'e of versierende Genitivus met het voorvoegsel der. Dit der was oorspronkelijk een Genitivusvorm van het lidwoord de voor het vrouwelijk enkelvoud en het geheele meervoud. Daar echter de completērende pendantvorm, die voor de' mannelijke' en neutere' Genitivus, nl. des, behalve in ēnige weinige spreekwoordelijke uitdrukkingen zelfs in onze schrijftaal niet meer bestaat, ligt het voor de hand, dat de oratoris'e Genitivus met der nu en dan ook wel gebruikt wordt

van woorden, die volgens de lang vervallen geslachts-onderscheiding in onze taal eigenlijk mannelijk waren en dus met het voorvoegsel der oorspronkelijk niet konden worden verbonden.

De Heer den Hertog haalt in zijne brosjure enige voorbeelden aan opzettelijk uitgezocht om het onrechtmatige der eis'en door de kommissie in dezen kenbaar gemaakt zō duidelijk mogelijk te doen uitkomen. Deze voorbeelden zijn de volgende: De macht *der* liefde, die *zijn* invloed op den duur nimmer mist. — Het eerste besluit der Kommissie, *wier* mēning, dat *zijn* voorstellen enz. — De onmiddellijke opvolging van mannelijke aanduidingen als zijn met de' „vrouwelijke” Genitievormen der, *wier* enz is blijkbaar in de ōgen van den Heer den H. iets bizonder dwaas' of ongerijmds. Wij voor ons kunnen echter volstrekt niets van dien aard daarin vinden. Dat zijn een mannelijke en haar een vrouwelijke betēkenis heeft, is iets, wat men als Nederlander niet alleen weet, maar ook inwendig gevoelt. Met de vrouwelijke betēkenis van vormen als *der*, *dier*, *wier* is het geheel anders gesteld. Wij weten wel is waar alle, dat het vrouwelijke vormen zijn, maar deze wetenschap is op schoolonderwijs of in ieder geval op mededēling van buiten gegrond. Voor het ōgenblikkelijk begrip drukken die vormen niets anders uit dan een Genitivus. Het vrouwelijke element wordt daarin slechts middellijk begrepen, niet onmiddellijk gevoeld zōals in de woorden *zijn* en *haar*. Het is dan ook onze overtuiging dat zinnen als de boven aangegevene: De macht *der* liefde, die *zijn* invloed... enz. alleen voor de' doorknede' taallēraar iets hinderlijks kunnen hebben en voor niemand anders.

Al zouden alle toekomstige schrijvers mee-

gaan, de boeken, die er zijn en die maar niet op eens herdrukt zullen worden, zullen noch jaren lang het overgeleverde geslachtsonderscheid bij zaaknamen en abstracta in herinnering houden. — (den Hertog.) — In herinnering houden, ja, zōals b. v. de bekrompenheid en wreedheid der middeleeuwen in herinnering gehouden worden door in Muzea enz. bewaarde foltertuigen — in herinnering of in geregelde toepassing blijven is God zij dank niet hetzelfde! — Uit die niet herdrukte boeken kan natuurlijk het geslachtsverschil niet worden weggenomen, zeer juist, maar zou de Heer den H. denken, dat de lezing van die boeken voor iemand, die geen geslachten heeft leren onderscheiden, daardoor enigszins belangrijk zal worden bemoeielijkt? Wij kunnen ons dit bezwaarlijk voorstellen, daar één enkele mededeling aan zulk een lezer (De vormen van het niet onzijdig lidwoord zijn in de' Genitief des en der, in de overige naamvallen de of den) tot het begrijpen van alle zuiver gestileerde volzinnen voldoende zou zijn.

Van een aantal mannelijke zaaknamen blijft de genitiefvorm in herinnering door een aantal levende vormen, die maar niet alle kortweg als archaïsmen te bestempelen zijn; men denke aan **des morgens, des avonds, des zomers, des winters, een man des doods, de rampen des oorlogs.** — de uitdrukkingen 's morgens, 's avonds zijn niet als gewone Mannelijke Genitieven te beschouwen maar als overgebleven voorbeelden van een speciale' tijdaanduidende' Genitivus, waarbij geen geslachtsonderscheiding in aanmerking komt. Men denke aan 's weeks en 's maands, terwijl week en maand toch beide van ouds her vrouwelijk zijn. De schrijfwijze (de)s morgens enz. is dan

ook min of meer als taalvervals'ing te beschouwen. In werkelijkheid bestaat het voorvoegsel slechts uit één enkele letter (*) — een man des doods is een spreekwoordelijke (bijbels'e) uitdrukking — de rampen des oorlogs, het ruis'en des zefirs enz. zijn dichtelijke bloemen. Aan dichters pleegt men tot dusver algemeen het speciale voorrecht toe te staan meer vrijelijk dan andere stervelingen over de vergaderde schatten der taal, ook van de vroegere tijdperken daarvan, te beschikken. Hieruit volgt, dat tot het juist begrip van de werken der dichters steeds enige geringe bekendheid met de voornaamste taalvormen in die vroegere perioden der taal moeielijk te ontberen is, en dit zal ook wel in de toekomst voorlöpig zō blijven.

Daar de schrijftaal veel meer voornaamwoorden gebruikt dan de spreektaal, zal men, bij wegvalling der gelachtsonderscheiding bij zaaknamen en abstracta, voortdurend te worstelen hebben met wanluidente herhalingen van hetzelfde voornaamwoord **hij** of **hem**, die bovendien dikwijls dubbelzinnigheid zullen veroorzaken. — Tot op zekere hoogte moeten wij het bestaan van dit bezwaar erkennen. Goed en duidelijk stilēren is ongetwijfeld een netelige, moeitevolle zaak. Elke bestaande grammatis'e onderscheiding is stellig bij het volvoeren van die' arbeid een steunsel en dit geldt zelfs van die onderscheidingen, die voor het algemēne zegvermogen der taal van weinig waarde zijn. (Van de grammatis'e geslachtsonderscheiding is, zōals men lichtelijk toe zal geven, in dit opzicht de waarde uiterst gering.) Het verlies van een gramm. onder-

(*) Zoo krijgt voor ook van het vrouwelijke subst. hand in de betekenis van „spanne tijds” de uitdrukkingen voor-s-hands en t(e)hand(s).

scheiding van welken aard dan ook is voor de gemakkelijke bewerkbaarheid der taal in dienst van schrijvers en redenaars op zich zelf een schadelijke faktor. Hierbij dient men echter in 't oog te houden, dat één schadelijke faktor op zich zelf noch geen werkelijke schade behoeft mee te brengen, vooral niet wanneer gelijktijdig ook voordēlige faktoren in werking komen. Zulk een voordēlige faktor nu, meer voordēlig zelfs dan enige andere, is voor iedere willekeurige taal gelegen in de vermeerdering der natuurlijkheid en ongedwongenheid in de schrijftaal, voortvloeiende uit grōtere toenadering tuss'en deze en de meest beschaafde en verfijnde soort van spreektaal. En in dit laatste opzicht moeten wij bij prijsgeving van de onderscheiding der geslachten ongetwijfeld winnen, daar het een feit is, dat in de Nederlands'e spreektaal deze onderscheiding reeds meer dan drie eeuwen geleden zeer kennelijk aan het uitsterven was en t'ans dan ook werkelijk uitgestorven is. Goed stilēren zonder geslachtsonderscheiding is voorlōpig als nieuwigheid aan enige moeielijkheden onderhevig die met de hulp van dat steunsel niet bestonden. Zōdra echter een aantal bekwame stilisten als baanbrekers en voorbeeldgevers in die richting zijn opgetreden, zullen naast de geringe bezwaren grōte voordēlen te voorschijn komen, doordat men bij de invoering der nieuwe wijze van uitdrukking aan natuurlijkheid en waarheid zal hebben gewonnen. Een duidelijk voorbeeld en bewijs hiervan levert onze buurtaal het Engels', die voor ongeveer duizend jaren (onder de' naam van Angelsaksīs) noch te beschikken had over een overvloedige' rijkdom van buigingsvormen van allerlei aard. In verloop van tijd heeft de Engels'e taal die' gehēle' rijkdom van vormen bijna gans' en al verloren en wat is het gevolg? Doordat de En-

gels'e natie zich niet, zōals wij (onder de aanvoering van allerlei halfgeleerde toongevers) tegen de natuurlijke omwentelingen in de samenstelling der taal hebben ingezet, maar integendeel met hart en ziel aan het tot stand komen daarvan medegewerkt, is de Engels'e taal in algemēne zeggenskracht, in praktīs'e bewerkbaarheid voor bijna iedere tak van mens'elijke begripsuitdrukking, en tevens in hōgere geschiktheid in de' dienst van dichtkunst en redenaarskunst, wellicht hōger gestegen dan ēnige andere taal van het hedendaags' Europa. — En deze bevoorrechte Engels'e taal is van alle stamverwante taalspranken, met onze eigene naast het Fries' het allernauwst vermaagschapt (*).

Allesoverwegend is het bezwaar, dat het geslachtsonderscheid van abstracta noch in tal van bekende personificaties in de schrijftaal leeft. — Het vermogen tot personificatie van abstracta als liefde, haat en nijd, plicht, deugd, eer en dergelijke is stellig een zeer belangrijk voordeel, waarvan het verlies ontegenzegglijk sterk te betreuren zou zijn. Een opoffering van dezen aard wordt dan ook door Dr. Kollwijn cum suis volstrekt niet gevorderd. Verre van daar. Ook na de invoering der beoogde hervorming zal ieder schrijver of spreker naar hartelust mogen personifiëren, waarbij dan natuurlijk de voornaamwoorden hij, hem of zij, haar moeten worden gebezigd naarmate men zich het gedachte wezen als een mannelijke dan wel als een vrouwelijke persoon wil voorstellen. Dat dit allegori's'e persoonsgeslacht met het grammatīs'e geslacht in de taal niets te maken heeft, behoeft haast niet te worden aangetoond. Welke schrijver of dichter zal b, v. de Gods-

(*) Over de betrekking van onze taal tot het Engels' hebben we duidelijk onze denkwijze medegedeeld in de inleiding van een werkje *Elements of Dutch Grammar*, Martinus Nijhoff 4th (5th) Edition.

dienst in persoonlijke voorstelling mannelijk gaan nemen omdat aan het woord godsdienst in de taalleerboeken het mannelijk geslacht wordt toegekend! En de Jaargetijden als personen? Moet b. v. de zomer noodzakelijk in dichterlijke persoonvorming als een man worden voorgesteld? — Zō ja, hoe moet het dan gaan wanneer dichterlijke meesterwerken vol personificaties van allerlei aard uit de ēne in de andere taal worden overgebracht? Moeten al de door de' dichter geschapene personen volgens hoog gezag der woordenlijst van die andere taal van geslacht veranderen?.... Trouwens van het feit dat voor personificatie van abstracta het bestaan van een grammatis' geslacht volstrekt niet noodzakelijk is, zijn bewijzen voorhanden in de levende voorbeelden van het Engels' en het Zweeds', die beide het grammatis' geslacht voor namen van levenlōze zaken sedert lang hebben prijsgegeven, maar niettemin bestendig voortgaan deze levenlōze zaken, zōdra ze bij speciale gelegenheden als personen worden gedacht, door een mannelijk of een vrouwelijk voornaamwoord naar de eis'en der voorstelling aan te duiden. Zō zal het dus ook met onze taal gesteld zijn wanneer we in grammatis'e zin geen mannelijk of vrouwelijk geslacht meer kennen. De dichterlijke of oratoris'e persoonsvorming zal na die hervorming niet alleen blijven bestaan, maar zelfs' aan vrijheid en rijkdom winnen, wanneer hij niet langer in zijn rechten beperkt en verkort wordt door de gelijktijdige optreding van een ander, nietszeggend grammatis' woordgeslacht.

Wordt de *voorzichtigheid* voortaan de *vader* van de porseleinkast? vraagt de Heer den Hertog. — Natuurlijk niet. Ook hier heeft men nl. eenvoudig met een voorbeeld van personificatie te doen. En daar 't onmogelijk is zich de *voorzichtigheid* als een mannelijk

wezen te denken (vooral in verband met iets, dat zō geheel buiten mannelijke sferen ligt als een porceleinkast) moet het woord moeder worden gebruikt en niet het woord vader. — Maar evenzō mag en moet men zeggen: De ijver is de moeder van voorspoed en welvaart, de angst van overijling en zwakheden, de heldenmoed van vrijheid en onafhankelijkheid enz.

De Naamvalsformen.

De verbuiging leeft voort in een grōte hoeveelheid litteratuur, in de laatstverlōpen vijftig jaren verschenen, die voor een goed deel niet herdrukt zal worden. — Op deze redenōring hebben we in de eerste plaats dit aan te merken, dat men met dergelijke bezwaren kort en goed elke hervorming, op welk gebied dan ook, zou kunnen tegenhouden. Eens moet men beginnen, dat spreekt van zelf. De aansluiting met het onmiddellijk voorafgaande is dan natuurlijk op dat tijdstip verbroken voor zōver de hervorming gaat, maar daaruit volgt eenvoudig dit, dat er tot het totstandbrengen ēner hervorming, op welk gebied dan ook, altijd een zekere hoeveelheid moed en vastberadenheid nōdig is, wat iedereen weet. — Dat verder het lezen der hier bedoelde litteratuur door het in werking treden ēner hervorming op dit gebied belangrijk meer zwaarigheid zou gaan opleveren dan tot dus ver, kan niemand ernstig beweren. Een onderwijzer zal eenvoudig zijne verder gevorderde leerlingen hebben te waarschuwen, dat zij in de boeken vóór het jaar zōveel verschenen telkens aan het einde van adjektieven enz. een n zullen aantreffen, die na dat jaar niet meer geschreven wordt en die ook toen men hem schreef, niet uitgesproken werd. — Ziedaar zō ongeveer alles. Wie zulk een eenvoudige waarschuwing

eenmaal ontvangen heeft, zal er gemakkelijk aan wennen al die *n*'s van onze „Nederlands'e verbuiging" eenvoudig als verdienstelijk uitgevoerde pennekrullen of staartjes in drukinkt te beschouwen en zich verder niet het minst daarmee het hoofd te breken.

Bij de behandeling van gedichten met leerlingen op middelbare scholen enz. moet van verscheidene eigenaardigheden der oudere taal en ook van de verbuiging het een en ander worden gezegd, maar ook hier behoeft aan deze grammatis'e verklaring bij lange na niet zō veel tijd en inspanning te worden besteed als wanneer de leerling, zōals tot heden het geval is, voor de persoonlijke geregelde naleving van de regels der verbuiging kunstmatig moet worden opgeleid.

Door het toenemen der toonlōze *e*'s aan het slot der woorden wordt het Nederlands' in zijn mooiste' vorm, die van voorlezing of voordracht door bekwame voorlezers, veel onwelluidender. — Ons antwoord is, dat zōdra de verandering eens en voor goed erkend en aangenomen was, de schrijvers en redenaars al zeer spoedig door andere meer natuurlijke middelen dezelfde welluidendheid zouden weten te herstellen. Denken we aan onze zusters talen het Engels', het Fries', het Zweeds' en het Deens'. Al die talen hebben sedert lang de uitgangen der oorspronkelijke Germaans'e naamvalaanduiding alt'ans voor het grootste gedeelte prijs gegeven, doch zijn die talen ten gevolge van die prijsgeving minder klankvol of welluidend geworden dan het alleenstaande Hoogduits', dat ze bijna alle, schoon in verzwakte' vorm, tot heden heeft bewaard? Wij gelōven het niet en verklaren het feit door deze opmerking, dat in ieder dier talen nieuwe verschijnselen zich hebben voorgedaan en nieuwe taalregels zijn opgetreden, die aan de schrijvers en dichters van de' nieu-

were' tijd tot het leveren van schōne en welluidende kompositiën nieuwe middelen aan de hand hebben gedaan. — Ziehier ook voor ons een hoopvol vooruitzicht in 't verschiet.

Een paar afzonderlijke staaltjes van het bij uitstek onwelluidende der vormingen zonder *n*, die men ons Kolléwijnianen als uitdagend voor de voeten werpt, zijn de volgende: Looft de Heer! op de duur! Van de vroege morgen tot de late avond. — Laat ons deze afzonderlijke staaltjes even bespreken en zij deze bespreking tevens in 't algemeen een voorbeeld van de wijze, waarop alle dergelijke kwesties naar ons oordeel zouden moeten worden opgelost. In Looft den Heer moet ongetwijfeld de *n* behouden blijven. Voor het behoud daarvan bestaan twee verschillende redenen. De uitdrukking is nl. 1°. dichtërlijk en 2°. bijbels'. In dichtelijke en bijbels'e uitdrukkingen of aanhalingen blijve de *n* der verbuiging gespaard. Wie zich in geschrift of toespraak de betrekkelijke weelde van zulk een aanhaling veroorlooft, moet ook de kosten daarvan dragen bestaande in het aanlèren van een kleine dozis verouderde grammatika. Dit is billijk zonder twijfel. Maar niet minder billijk is aan de andere zijde te verlangen dat wie die weelde niet verlangt ook niet tot betaling der kosten worde gedwongen. Naar onze bescheiden mēning ligt er tussen een uitdrukking als Looft den Heer, mijn ziel en een als Jan. Geef me die(n) hamer eens aan een hemelsbreed verschil. Wanneer men zich nu verbeeldt, de eerstgenoemde dezer uitdrukkingen aan schoonheid en zinrijkheid te doen winnen door een gehēle natie te dwingen ook de laatstgenoemde (en alle soortgelijke) met *n* te schrijven, dan doet het ons leed te moeten verklaren, dat wij dit voor een zeer grove dwaling houden. — Integendeel, het eigenaardige antieke en

plechtige stempel, dat door de bijvoeging van de *n* aan zulk een dichterlijke uitdrukking wordt meegedeeld, zal in waarde worden verhoogd, wanneer niet langer aan elke andere plat prozais'e uiting hetzelfde stempel wordt opgedrongen. — Ridderorden hebben waarde door hun zeldzaamheid. Laat ons dit ook in dezen bedenken.

2 op de duur. Ook deze uitdrukking heeft recht op de *n* (op den duur) om een andere reden dan de boven besprokene. Wat we hier voor ons hebben is een voorbeeld niet van de poetis'e, maar van de spreekwoordelijke Akkuzatief. Deze tweede soort is niet zōals de eerste een artikel van weelde, maar een van dagelijks' gebruik. Tot dezelfde soort behōren b. v. de uitdrukkingen voor den dag komen, aan den drank zijn, in den regel, onder den duim houden, uit den droom helpen, van den hak op den tak springen, aan den dijk zetten, van den hōgen boom leven, naar den aard, van dien aard, enz. enz. 't Is een vrij aanzienlijke lijst van zegswijzen, die in de taalleerboeken volledig diende te worden opgenomen. In deze spreekwoordelijke slot-*n* om het zō te noemen, ligt een aanzienlijk voordeel van wezenlijk praktis' belang voor onze taal in zijn werkelijke' tegenwoordige' toestand. De *n* is als 't ware een vluchtig maar duidelijk alarmschelletje in het mekanisme der taal, dat de' hoorder waarschuwt, dat hij het volgende woord of het onmiddellijk voorgaande of beide te samen niet eigenlijk of letterlijk, maar overdrachtelijk of humoristis' heeft op te vatten. Dit alarmschelletje met alle geweld ook op allerlei andere plaatsen te willen aanbrengen, waar hoegenaamđ niet te seinen of te waarschuwen valt, is toch waarlijk niet redelijk. Men laat op die wijze het gehēle voordeel aan het alarmschelletje verbon-

den, moedwillig verloren gaan. Voor den dag komen — goed, maar daarom ook: Welken dag hebben we van daag? — onder den duim houden — best, maar daarom ook: ik heb mij in den duim gesneden? Men zal ons, na enig nadenken, moeten toegeven, dat deze gevolgtrekking al zeer weinig waarde heet!

3 van de vroege morgen tot de late avond. In deze uitdrukking is noch van dichterlijke ontboezeming noch van spreekwoordelijke aanduiding sprake. De *n*'s der verbuiging zijn dus hier niet op hun plaats en moeten in de schrijftaal wegblijven evenzeer als het in de spreektaal geregeld geschiedt. Wat de onaangename slaplendigheid in de woordvolging betreft (vijf opeenvolgende wooruiteinden op stomme *e*), hebben we in de eerste plaats op te merken, dat wanneer men in plaats van morgen volgens de spreektaal och'end neemt, de klank reeds aanmerkelijk verbeterd, en verder dat bij slot van rekening de gehele zegswijze in alle opzichten geheel bevredigend in orde gebracht kan worden door in acht sillaben te zeggen van 's morgens (of 's och'en's) vroeg tot 's avonds laat, gelijk de natuur en de goede smaak het ons van zelve op de lippen brengen. Naar dit voorbeeld zouden ook alle andere moeilijkheden van dezelfde soort gemakkelijk kunnen worden opgelost. Men raadplege slechts de zuivere natuur en late zijn taalgevoel spreken.

Wij dienen hier ten slotte ook noch melding te maken van een aantal in ons nadeel aangevoerde eigenaardige volzinnen, aan bestaande gewrochten van proza en poëzie ontleend, waarvan de gehele betekenis in storende mate verduisterd werdt, zōdra men de uitgangen der verbuiging daaruit weglaat: Die de schoen past trekke hem aan. — En de vorst, die zijn eeuw de wijze noemde. — Wie was het, die de tōverstaf

(uw ving'ren gaf) die zwaaien leerde? — Wie Neerlands' bloed door d' aadren vloeit enz. enz.

In 't geheel genomen is ons oordeel over deze citaten dit, dat de volzinnen eenvoudig gebrekkig gestileerd zijn, maar gedeeltelijk gered worden door de verbogen vormen, waarop zij zō goed mogelijk drijven als een ongeoeffende zwemmer op zijn kurk. Zō is b.v. de volzin: En de vorst, dien zijn eeuw te lezen: die door zijn eeuw . . . genoemd werd — dien zwaaien leerde wordt beter: hem zwaaien leerde. — In Wie(n) Neerlands' bloed is de n van de Datief ook voor de ijverigste behoudsmannen onmogelijk hoorbaar uit te spreken — Ook dien de schoen past . . . klinkt met de n al bijzonder onmogelijk. Het spreekwoord is waarschijnlijk afkomstig uit een tijd toen de Datief noch bestond. In hedendaags'e spreektaal zou het moeten luiden: Die de schoen van pas is of goed zit enz.

Substantivis' Meervoud van Adjektieven.

alle, vele, sommige, — degene(n), de mijne(n),
de onze, dezulke, de zōdanige.

Heeft de kommissie wel bedacht, dat zij dan konzekwent ook als meervouden moet gaan schrijven *de zieke, de afgestorvene, de goede, de bōze* enz.? — Wij weten niet, hoe de kommissie over deze kwestie denkt, maar ons persoonlijk komt het, nadat eenmaal door Dr. Kollewijn onze ōgen voor de velerlei vervals'ingen in onze spraakkunst geōpend zijn, zeer aannemelijk voor, dat inderdaad het gehēle substantivis'e meervoud bij de adjektieven, algemēne telwoorden enz. een zuiver verzinsel zou zijn van de taallērare, die in de laatste eeuwen over onze spraakkunst schier onbe-

perkte heerschappij hebben gevoerd — Wanneer wij de zusters talen raadplegen, vinden wij daarin van zulk een substantivīs' meervoud geen spoor. In 't Engels' wordt sommigen beweren vertaald door some pretend, velen onderstellen door many suppose, velen, allen, sommigen wordt weergegeven door many, all, some (people), dezulken door such, the like (people), demijnen door mine (Enk. en Mv.), de onzen door ours (Enk. en Mv.) en eveneens de zieken, de afgestorvene door the sick, the deceased enz. (1) — In de Skandinavīs'e talen is de toestand volkomen dezelfde — Ook in het Duits', dat nimmer een *n* aan het woorduiteinde laat vallen, wordt velen zeggen, weinigen gelōven, allen begrijpen vertaald door manche sagen, we nige glauben, alle versteēn, zonder *n*. Ook blinden zien is Blinde seēn zonder *n* en wanneer de blinden wordt uitgedrukt door die Blinden met *n* dan begrijpt ieder, die in de Duits'e vormleer geen vreemdeling is, dat deze *n* geen meervoudstēken maar een algemeen verbuigingstoevoegsel is, dat in het Enkelvoud eveneens voorkomt. — Zoeken we in 't Middel-euws'e Nederlands' de verklaring, het stelt ons al weder te leur menighe segghen heet het daar zonder de *n*. En ook in de alleroudste Germ. talen vinden we 't zelfde. — Wij zouden er dus inderdaad zeer voor zijn in al deze gevallen de opgedrongen *n* te laten vervallen.

J. M. HOOGVLIET.

WAGENINGEN, 30 Juli '93.

(1) Slechts others (anderen) is een Meervoud.

1

